

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки та підприємництва

МЕНЕДЖМЕНТ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спеціальності
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(спеціалізація: економіка та організація бізнесу)

Затверджено
на засіданні кафедри
економіки та підприємництва
Протокол № 8 від 10.12.2018

Кропивницький
2019

Менеджмент в підприємницькій діяльності. Методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (спеціалізація: економіка та організація бізнесу)/ Н.П.Сисоліна, Г.В. Савеленко – Кропивницький: ЦНТУ, 2019.-19 с.

Укладачі:

Н.П.Сисоліна, канд.екон.наук, доц.

Г.В. Савеленко, канд.техн.наук, ст. викл.

Рецензент:

Журило І.В., канд.екон.наук, доц.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕНЕДЖМЕНТ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ» ТА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	4
2. ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	8
3. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	9
4. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ	10
ДОДАТКИ	19

ВСТУП

В сучасних ринкових умовах від спеціалістів вимагають вміння приймати й обґрунтовувати ефективні рішення в галузі менеджменту в підприємницькій діяльності.

Ці методичні вказівки мають за мету допомогти спеціалістам у закріпленні теоретичних засад з менеджменту в підприємницькій діяльності і виробити навички самостійно аналізувати складні організаційні та виробничі ситуації і приймати рішення по їх врегулюванню.

Методичні вказівки містять пропозиції щодо послідовності, методів і порядку виконання розрахунків та посилання до літератури і допомагають студенту кваліфіковано вивчити курс „Менеджмент в підприємницькій діяльності”.

1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕНЕДЖМЕНТ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ» ТА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Тема 1. *Введення в дисципліну: менеджмент в підприємницькій діяльності.*

Мета навчальної дисципліни „Менеджмент в підприємницькій діяльності” – формування у майбутніх магістрів системи професійних компетентностей щодо вибору й обґрунтування організаційно-правової форми підприємницької діяльності та основних складових механізму функціонування підприємства.

Завдання – формування навиків аналізувати і розв’язувати теоретичні і практичні завдання щодо діагностики власної конкурентної позиції підприємства на ринку, аналізу конкурентів та ринку в цілому, а також вибору на основі проведеного аналізу конкурентної стратегії у певному бізнесі, знати системи управління підприємства на ринку, фінансовий

менеджмент для прийняття оптимальних фінансових рішень щодо розвитку підприємства, вміти розробляти та реалізовувати бюджети підприємства, ефективну кадрову політику, формувати структуру життєвого циклу проекту та управління проектами.

В процесі вивчення теми необхідне розуміння економічної природи підприємницької діяльності, особливості організації та ефективного функціонування підприємств; принципи роботи на ринку в умовах конкуренції; методологію аналізу конкурентних переваг. Бізнес і підприємництво. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.

Історія управлінської думки. Школи практичного менеджменту: Американська, Японська, Європейська. Економічні передумови підприємництва.

Державне регулювання розвитку підприємницької діяльності. Значення фінансового регулювання.

Питання для контролю з теми 1

1. Сутність підприємництва.
2. Роль податкової політики держави в розвитку підприємницької діяльності.
3. Економічні передумови підприємництва. Чи достатньо їх для відтворення підприємницьких структур в Україні?
4. Хто не може бути суб'єктом підприємництва в Україні? Чим зумовлена обмеженість щодо цього.
5. Визначальний критерій об'єкта підприємництва. В яких сферах діяльності підприємство не може застосовуватися в Україні і чому?

Тема 2. *Суть менеджменту та його роль в управлінні підприємницькою діяльністю*

Поняття, суть і складові менеджменту. Системи управління діяльністю підприємства на ринку, сутності процесів управління стратегічними змінами

на підприємстві. Характеристика сучасного менеджера, зокрема його особисті якості. Складові діяльності менеджера. Важливо розуміти, що діяльність менеджера має два основних рівні - стратегічний і оперативний.

Підприємницька структура. Характеристики загальних функцій управління підприємницькою структурою. Планування та контроль. Процес ухвалення управлінських рішень. Послідовність етапів прийняття раціонального обґрунтованого рішення.

Питання для контролю з теми 2

1. Роль менеджменту для успішного підприємницької діяльності.
2. Рівні менеджменту.
3. Особисті якості сучасного менеджера.

Тема 3. *Методологія менеджменту в підприємницькій діяльності*

Принципи, методи і стилі управління. Організаційна структура системи управління. Аналіз сполучення функцій РАЕІ (додаток А). Вибір стратегії ефективного менеджменту.

Важливо розуміти як формувати систему економічного управління підприємством та проводити моніторинг ефективності її функціонування; приймати управлінські рішення щодо їх запровадження на підставі системного підходу; формувати політику управління ресурсами підприємства на основі дослідження складових управлінського, фінансового та податкового обліку.

Питання для контролю з теми 3

1. Розробка стратегії розвитку підприємницької діяльності.
2. Основні принципи менеджменту в підприємницькій діяльності.
3. Стилi управління.

Тема 4. Види та функції менеджменту в підприємницькій діяльності

Види та функції менеджменту. Виробничий менеджмент. Інноваційний менеджмент. Маркетинговий менеджмент. Фінансовий менеджмент. Менеджмент персоналу. Управління еккаутингом, що передбачає управління процесом обробки та аналізу фінансової інформації про роботу організації з метою порівняння фактичної діяльності організації з її можливостями та діяльністю інших організацій.

Важливо визначати напрямки удосконалення діяльності підприємства на підставі всебічної оцінки його конкурентних переваг; управляти проектною діяльністю підприємства та проводити структурування проектів у просторі та часі; обґрунтовувати вибір методики та оцінювати економічну ефективність альтернативних варіантів розвитку підприємства у непередбачуваних умовах; здійснювати управління підприємствами корпоративного типу на економіко-правовому підґрунті їх функціонування.

Запроваджувати антикризові заходи на підставі моніторингу фінансово-економічного стану підприємства; формувати систему управління витратами підприємства та проводити оцінку ефективності її функціонування.

Питання для контролю з теми 4

1. Характеристика видів менеджменту
2. Аналіз зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища.
3. Визначення основних шляхів досягнення цілей кадрової політики.

Тема 5. Організаційна культура

Соціально-психологічні методи управління. Методи маніпулятивного впливу. Сприятливий соціально-психологічний клімат співробітництва в колективі. Корпоративна культура.

Використання можливостей соціально-економічної політики підприємства для підвищення ефективності управління персоналом.

Питання для контролю з теми 5

1. Сутність соціально-економічної політики.
2. Корпоративне управління та його особливості.
3. У чому полягають права, обов'язки і відповідальність підприємця.

2. ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Роль менеджменту для успішного бізнесу.
2. Характеристика чотирьох фаз циклу бізнес-проекту.
3. Сутність стратегічного управління.

Варіант 2

1. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.
2. Роль бізнес-проекування для розвитку компанії.
3. Формування управлінської команди.

Варіант 3

1. Сутність і зміст державного регулювання підприємницької діяльності.
2. Головні умови функціонування бізнесу.
3. Контроль як функція управління.

Варіант 4

1. Методи діагностування кризового стану компанії.
2. Роль менеджменту для успішного бізнесу.
3. Основні форми і засоби регулювання бізнесу з боку держави.

Варіант 5

1. Сутність стратегічного управління.
2. Показники діяльності підприємства при ринковому ціноутворенні.
3. Бізнес-планування в системі управління бізнесом.

Варіант 6

1. Розробка стратегічних фінансових цілей компанії.
2. Формування ефективного бізнес-плану.
3. Сутність мотиваційного управління.

Варіант 7

1. Інвестиційні кредити та оцінка їх ефективності.
2. Сутність стратегічного планування та його місце в системі стратегічного управління.
3. Роль і місце фінансового менеджменту в системі управління бізнесом.

Варіант 8

1. Мета стратегічного планування та його принципи.
2. Оцінка окупності капітальних витрат при створенні бізнесу.
3. Місце і значення інноваційного менеджменту.

Варіант 9

1. Роль бізнес-планування в організації ефективної системи стратегічного управління.
2. Стратегія безперервного підвищення якості продукції/послуг.
3. Показники економічної оцінки інвестицій

Варіант 10

1. Структура бізнес-плану.
2. Прийняття планово-управлінських рішень на виробництві.
3. Стратегія постійного оновлення продукції/послуг.

3. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Менеджмент — це:
 - а) виконання розпоряджень;
 - б) діяльність підприємства;
 - в) організація ефективної роботи;
 - г) форма виробничих зв'язків.

2. Які з названих елементів є складовими управлінської діяльності:

- а) продаж;
- б) планування;
- в) організація виробництва;
- г) встановлення ринкової рівноваги;
- г) мотивація;
- д) контроль?

3. Функція організації — це:

- а) координація дій окремих структурних підрозділів;
- б) різні види зв'язків підприємства;
- в) управлінська піраміда;
- г) формування інтересу до діяльності;
- г) зв'язок між керівником і виконавцем;
- д) координація дій окремих структурних підрозділів?

4. Що є головною метою менеджменту:

- а) одержання максимального прибутку;
- б) задоволення потреб споживачів — клієнтів організації;
- в) одержання максимального прибутку та вирішення загальносуспільних завдань.

5. До основних функцій підприємницької діяльності належать:

- а) творча;
- б) ресурсна;
- в) законодавча;
- г) організаційно-супровідна.

4. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Сутність та роль підприємницької діяльності.
2. Основні умови функціонування підприємницької діяльності .
3. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.

4. Корпоративне управління в ринковому секторі економіки.
5. Державне регулювання підприємницької діяльності.
6. Роль менеджменту для успішного бізнесу.
7. Принципи сучасного менеджменту.
8. Сутність стратегічного управління підприємницькою діяльністю.
9. Основна характеристика стратегічних цілей компанії.
10. Формулювання основних ринкових цілей.
11. Стратегія безперервного підвищення якості продукції/послуг.
12. Засоби оцінки конкурентоспроможності підприємства.
13. Дослідження закономірностей зміни прибутку підприємства.
14. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.
15. Облік виробничих потужностей підприємства при прогнозуванні прибутку.
16. Прийняття планово-управлінських рішень на виробництві.
17. Прогнозування прибутку на підприємстві.
18. Об'єкти підприємницької діяльності.
19. Стили управління.
20. Види та функції менеджменту
21. Показники економічної оцінки інвестицій.
22. Абсолютна та порівняльна ефективність інвестицій.
23. Інвестиційні кредити та оцінка їх ефективності.
24. Значення виробничого менеджменту.
25. Розробка основних цілей виробництва.
26. Характеристика основних стратегій виробництва.
27. Система контролю в бізнесі.
28. Визначення основних шляхів досягнення цілей кадрової політики.
29. Необхідність змін у компанії, процес управління змінами.
30. Стимулювання зацікавленості в організаційних змінах.
31. Роль і місце фінансового менеджменту в системі управління бізнесом.
32. Формування ефективного бізнес-плану.

33. Найважливіші індикатори фінансового стану компанії.
34. Прогнозування прибутків підприємства.
35. Планування витрат підприємства.
36. Місце й значення інформаційного менеджменту в системі управління бізнесом.
37. Місце й значення інноваційного менеджменту.
38. Економічна сутність інвестицій та поняття інвестиційної діяльності.
39. Роль бізнес-проектування для розвитку компанії.
40. Життєвий цикл бізнес-проекту.
41. Сутність антикризового управління.
42. Методи прогнозування кризових явищ у компанії.
43. Протиріччя й обмеження в управлінні підприємницької діяльності.
Природа протиріч і обмежень в управлінні.
44. Організація внутрішнього контролю.
45. Мотивація персоналу.
46. Процес розробки основних цілей виробництва.
47. Стратегія постійного оновлення продукції/послуг.
48. Державне регулювання підприємницької діяльності.
49. Проблеми підтримки підприємництва в Україні.
50. Форми державного регулювання бізнесу.
51. Методи державного регулювання.
52. Сутність і концепції управління маркетингом.
53. Сутність і показники якості продукції.
54. Сутність, цілі та функції бізнес-плану.
55. Технологія розробки бізнес-плану.
56. Технопарки і технополіси.
57. Типи стратегій фірми.
58. Товарна та фондова біржі.
59. Управління грошовими потоками.
60. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.

61. Організаційні структури інноваційного бізнесу.
62. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
63. Основні напрями розвитку персоналу.
64. Основні види і завдання бізнесу.
65. Основні системи управління запасами.
66. Основні шляхи подолання кризи.
67. Порядок державної реєстрації суб'єктів бізнесу.
68. Правові засади розвитку підприємницької діяльності в Україні.
69. Засновницькі документи.
70. Інформаційні технології в системі управління підприємницької діяльності.
71. Комерційне посередництво як вид підприємницької діяльності.

5. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вмiє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Критерії оцінки заліку:

- **«зараховано»** – студент має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- **«незараховано»** – студент має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18–22.
2. Варналій З. Основи підприємництва: Навч. посіб./ Захарій Варналій,. - 3-тє вид., виправл. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 350 с.
3. Виноградська А. Основи підприємництва: Навч. посіб. / Алла Виноградська. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2005. – 540 с.
4. Ганущак-Єфіменко Л. Економічна інтеграція як основа розвитку підприємств малого і середнього бізнесу / Л. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – №3. – С.70–77.
5. Гетьман О. Економіка підприємства: Навч. посібник / О. Гетьман, В. Шаповал. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 487 с.
6. Гринчуцький В. Економіка підприємства : Навч. посіб. / В. Гринчуцький, Е. Карапетян, Б. Погрінчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 304 с.
7. Давидович І. Контролінг Навч. посіб./ І. Давидович.– К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 552 с.
8. Донець Л. Основи підприємництва: Навч. посіб./ Л. Донець, Н. Романенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 315 с.
9. Дратвер Б. Основи підприємницької діяльності: Навч.посібник / Борис Дратвер. – Кіровоград, 2003. – 186 с.
10. Економіка підприємства: Навч. посіб./ П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін. – К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. – 777 с.
- 11.Економіка та підприємництво: Практикум : Навч. посібник / [С. Салига, В. Желябі, О. Бойко та ін.] – К.: ВД «Професіонал», 2007.–752с.
12. Жежуха В. Особливості формування технологічних методів управління в системі менеджменту підприємств / В. Жежуха, В. Овчарук // Економіка, фінанси, право. - 2013.-№7.-С.3-5.

13. Інформаційне забезпечення підприємницької діяльності: Навчальний посібник /Сисоліна Н.П., Савеленко Г.В., Василенко Л.П. – Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2013.– 248с.
14. Менеджмент персоналу: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни для магістрів спеціальності Економіка підприємства / Н.П.Сисоліна, І.П.Сисоліна. - Кіровоград; КНТУ, 2011.-84с.
15. Мочерний С. Основи підприємницької діяльності: Посібник/ С. Мочерний, О. Устенко, С. Чеботар. – К.: Академія, 2001. – 279 с.
16. Основи підприємницької діяльності: Навч. посібник / Б. Дратвер, Н. Пасічник, Д. Закатнов та ін. – Кіровоград, 2004. – 223 с.
17. Романова Л. Управління підприємницькою діяльністю : навч. посіб. / Л. Романова. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 240 с.
18. Скібіцький О. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності : навч. посіб. / О. Скібіцький, В. Матвеева, Л. Скібицька. – К. : Кондор, 2011. – 912 с.
- 19.Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддергін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.
20. Шваб Л. Основи підприємництва: Навч. посібник / Л. Шваб. – К.: Каравела, 2006. – 343 с.
21. Яшина Н.В. Необходимость и сущность управления / Н.В. Яшина // Менеджмент и кадры: психология управления, соционика и социология. – 2010.– №8.– С. 13-23.

Допоміжна

1. Валдайцев В. С. Оценка бизнеса и инновации: Учеб. пособие / В. С. Валдайцев. – М.: Филинь, 1997.
2. Виханский О. С. Стратегическое управление: Учебник / О. С. Виханский. – М.: Гардарики, 1998.
3. Водачек Л. Стратегия управления инновациями на предприятиях: Пер. со словац. / Л. Водачек, О. Водачкова. – М.: Экономика, 1989.

4. Дмитренко Г.А. Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организации / Г.А. Дмитренко. – К.: МАУП, 1998. – 186с.
5. Друкер П. Ф. Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. / П. Ф. Друкер. – М.: Технологическая школа бизнеса, 1994.
6. Луцик Т. Управління результатами діяльності підприємства та шляхи поліпшення цього процесу / Т. Луцик // Вісник Київського Національного університету технологій та дизайну. - 2013.-№1.-С.214-220.
7. Румянцева З.П. Менеджмент организации / З.П. Румянцева. - М. – 1995. – 420с.
8. Федулова Л. І. Бізнес-менеджмент / Л.І. Федулова. – К.: МАУП, 2007.
9. Верховна рада України – www.rada.gov.ua

ДОДАТКИ

Додаток А

РАЕІ – стилі менеджменту

Функції, що виділяються	Стилі	Рішення	Менеджер	Організація
РАЕІ Виробництво результатів	виробник	Можна братися за справу	Націлений на успіх	Націлена на результати
РАЕІ Забезпечення продуктивності	адміністратор	Впроваджені всі заходи безпеки, можна братися за справу	Потреба в контролі ситуації	Контрольована, мати передбачені результати
РАЕІ Управління змінами	підприємець	Чи пощастить його вдосконалити	Розроблення плану дій	Гнучка, добре адаптується до змін
РАЕІ Об'єднання організації для забезпечення її життєздатності	інтегратор	Почекаємо та побачимо, що з цього вийде	Створює в організації зв'язки, забезпечує її існування без перешкод	Самоналагоджується